

In het synodo tot Edam, gehouden den 16 ¹⁾ in Augusto 1572, zyn dese naevolgende stucken voorhandelt ende besloten van die dienaeren ende broederen, daer ter tyt versaemelt.

ART. 1. *Van die reformatie der papen.* ²⁾ — Nae de aenroepinge Goods om den Heyligen Geest ³⁾ in den naeme Jesu Christi achten die broeders voer goet ende noodich, dat men handelen souden, op wat wyse men souden die papen reformeren, die haer totten dienste des heylighen evangeliums wilden geven.

§ 1. In dese saecke, alzoo sy van geen cleyn gewichte geweest ⁴⁾ is, lieten zy haer behaegen, men zoude ten yersten acht nemen moeten op die personen, want die een van den ander veel verschilden, want sommigen van hem ⁵⁾ zyn redelyck van leven ende nyet bloetdorstich geweest. Dese zyn geordonneert te voerschynen by den naestgelegen dienaeren, die haer ten yersten zullen voerhouden ende opleggen, dat zy een opentlycke belydinge ende wederroepinge van haer voergaende dwaeling ⁶⁾ in leere ende leven zullen doen (ten waere dat zy wisten te bewysen hierin nyet schuldich te syne) om alzoo met God ende haer gemeynthe met afbidinge haerder schulde versoent te worden doer het geloove in Jhesum Christum.

§ 2. Ten tweeden zullen zy vermaent zyn haer huysvrouwen openbaerlyck ende voer die gemeynthen te trouwen.

§ 3. Ten derden zullen sy volgende die ordonnantie der kereke ⁷⁾ Christi aen alle litmaeten met belydinge haers geloofs in die gemeenschap der kereke ontfangen worden.

§ 4. Ten vierden zullen sy by provisie toegelaeten worden, dat zy op dat begeren haerder gemeynthe henluyden Goods woert in alle suyverheit zullen vercondigen, totdat zy nae behoirlycke examinatie (voer die dienaeren oft coetus daertoe gestelt) bekent worden totten dienst bequaem te zyn, ende indyen anders bevonden zal worden, dat zy ontsedt zynde tevreden zullen wesen.

¹⁾ »16'' ontbrekt in A; G heeft »17.'' ²⁾ »Van — papen'' ontbr. in A. ³⁾ »om — Geest'' A heeft »ende des H. Geestes.'' ⁴⁾ »geweest'' ontbr. in A. ⁵⁾ »hem'' C heeft »hen''. ⁶⁾ »van — dwaeling'' ontbr. in A. ⁷⁾ »kereke'' A heeft »kerken.''

§ 5. Ende dese toelaetinge zal nyet anders geschien dan op het getuygenisse der broederen dier plaetsen, die van haer leere ende leven dat gevoelen hebben, dat me se mach toelaeten, ende indyen daer ter plaetsen gheen zyn, zoo moeten die naestgelegene broederen ¹⁾ gehoort worden.

§ 6. Maer zoo daer eenigen betuycht wordden vervolgers, libertynen ende andere boose menschen geweest te syne, dat men voer alle dingen (zooveel in ons is) den ganschen dienst te ²⁾ ontseggen, ende zooverre hy hem dit weygert ende nae zyn eygen wille tegen het oordeel der kercken soect voer ³⁾ te gaen, dat men alsdan die toevlucht tot den gouverneur met die beleefste ⁴⁾ wyse sonder hem in goet oft lichaem te beschaedigen versoect, dat hy nae het vermoegen zyns amps hem wil ontsetten ende sulcke een plaetse veroerloven eenen oprechten ende godsaligen dienaer te beroepen.

§ 7. Ende ingelyck van dienst in alsulcke plaetsen sullen die naestgelegene dienaeren nae haer vermoegen versorgen, dat die gemeeynten bedient wordden, totdat zy van een eygen dienaer voorsien zyn.

Van die kynderdoepe.

ART. 2. § 1. Aengaende van den kynderdoepe, oft men alle kinderen sonder onderscheyt zal doopen, oft zy bynnen oft buyten de kercke getelt wordden, item oft het can geschien sonder belydinge te doen van denengen, die haer ter doop houden.

Daer is voer die tyt eendrachtelycken by den B ⁵⁾ ende dienaren besloten, indyen yemant daer ter plaetsen dient, daer hy synen dienst can afsonderen van den dienst der papisten, sal het te prysen zyn, dat hy den doop aen die kynderen, die van litmaten der kercken ⁶⁾ geboren wordden, bedient, maer indyen hy sulcx nyet doen kan sonder groote verstooringe aen te rechten, behaecht het den dienaeren ende broederen, dat men se sonder onderscheyt ter doop zal ontfanghen, welverstaende dat men die ouders vuyt die prediekstoel sal bidden ende ernstelyck tot verscheyden tyden vermanen, dat aleer zy haer kynderen ter doop senden, zelve by den dienaer verschynen oft den dienaer by haer roepen, opdat zy ten eersten die leeringe ende vermaninge ⁷⁾ van den doop mochten ontfangen.

§ 2. Ten tweeden dat men haer alzo die sorge des kynts selven opleydt ende tot godsalygen opbringinge desselfden verbint. Dit gedaen synde, sal men den vader (of de moeder, zoo zy oudt genoch ende

---

¹⁾ »broederen» ontbr. in A. ²⁾ »te» A heeft »sal». ³⁾ »voer» A en C hebben »voort.» ⁴⁾ »beleefste» A heeft »beste». ⁵⁾ »B» G heeft »Broederen.» ⁶⁾ »der kercken» ontbr. in A. ⁷⁾ »ende vermaninge» ontbr. in A.

bequaem is om te verschynen) bidden, dat sy selven getuygen van den heyligen doop, aen haer kynderen gedaen ¹⁾, willen zyn.

§ 3. Dan ²⁾ kan men sonder onstichtinge die vraege in die forme des doops voorstellen oft achterlaeten nae die beteringe van een yegelyck zyn gemeynthe.

§ 4. Maer indyen yemant doer suymechtigheyt by den dienaeren nyet en quame, sal hetselfde om verstooringe te schouwen gedoopt connen wordden. Nochtans en salt nyet quaeet zyn die ouderen hierover aen te spreken ende oysraecken haers afblyvens ofvraegen ende haer daerop berechten, als die beteringe sal medebringen.

§ 5. Den kynderen, doer den heyligen doop in die kercke ontfangen, zullen van den dienaeren, zooveel in haer is, waergenomen wordden om in die leere der kercken Goids ende die goodsdienst derselfder opgevoet te worden.

Van die echtelycke staet.

ART. 3. Van het tsaemengeven in het huwelyck, oft dit aen die leden der kercken alleen oft oyck aen alle, die buyten der kercke zyn ³⁾, zal geschien.

§ 1. Op dit punct hebben die broeders noodich geacht, dat men den gemeynthen ende toehoorderen wel onderwyst ende ernstelyck vuyt Goods woort vermaent (oyck nae luydinge van het 22 articule in het artickelschrift) dat nyemant, die onder eens anders macht geworpen is, hem zal vervoirderen met yemant te ⁴⁾ verloven sonder die haer wille, die zy onderworpen zyn, daertoe te hebben. Ende om hierinne nyet bedrogen te wordden, raeden zy eendrachtelyck, dat men die ouderen oft naeste vrienden doen met haer coemen ende laeten haer verclaeren tselfde haer wille te syn. Dus anders raeden zy met geen huwelyck voert te vaeren, maer haer liever met schanden afwysen, soo daer anders bevonden wordt gehandelt te zyn, ⁵⁾ al waert dat zy den dienaeren oyck veel wilden wysmaecken.

§ 2. Ende indyen yemant van buyten incoempt, zal gehouden zyn zyn vryheyt met genoetsaeme getuygenisse voer die gemeynthe te bewysen hetzy van die plaetse, daer zy gewoont hebben, oft dus anders, dattet genoch is. Ende dit moet te vlietiger onderhouden wordden, omdat dese saecke, gelyck het behoort, onder die politsche regeringe nyet ontfangen is.

---

¹⁾ »kynderen gedaen” A heeft »kindeken”. ²⁾ »Dan” A heeft »Doch”.
³⁾ »oyck — zyn” A heeft »aen allen sonder onderscheyt.” — ⁴⁾ tusschen »yemant” en »te” heeft A nog »hem”. ⁵⁾ »ghandelt te zyn” ontbr. in A.

§ 3. Maer het heeft den broederen behaecht, dat een yegelyck, zoo-veel het in vermoegen zynder k is, dese saecke ¹⁾ des huwelycx tot ontlastinge der kercken gebrocht wordt in het politische regiment.

Van die lyckpredekinge.

Oft die dienaeren in het begraven der dooden alleen by die lidtmaeten der kercken oft oyck sonder onderscheyt by een yegelyck, die het begeert, zyn vermaeninge ²⁾ zal doen moegen.

ART. 4. Het behaechde den dienaeren ende broederen, indyen men het met stichtinge gantselyck by een yegelyck een conden ³⁾ ontslaegen wordden, dat men dat alderliefsten zal volgen, doch en wort nyemant hierin verbonden, maer een yegelyck wort zyn vryheyt gelaten te doen nae dat zyn plaets ende arbeyt can verdraegen.

Dit alles is zoo besloten, dat den noot ende den tyt dit can breken tot vermeerderinge ende verminderinge, nae die stichtinge der gemeynnten medebringt.